

(str. 387.) se pa navede „devetinpetdeseto poglavje“ in (str. 388.) „sedeminpetdeseto poglavje“. Enako nedosledno se rabi „odmeknil“ (45, 52 itd.) in „umaknilo“ (233, 311, 313, 324), „dotekniti“ (52, 82) in „dotaknil“ (318), „odpehni“ (193) in „pahni“ (313), „izpodbol“ (98) in „izpodbodel“ (481), „pala“ in „padla“ ter slično. Nazive sir in lady bi morda kazalo prevajati v gospod, oziroma gospa in gospodična. Mislim, da bi se prav lahko reklo „gospod prior“ namesto „sir prior“ itd. Drugače najde natančni bralec le porredkoma kako jezikovno okornost, n. pr.: Vrgel je oči okoli sebe (162, 222), smrti umrl (437), veselje nad njegovim pojavljanjem (177). Preobširna je raba participov, zlasti se ponavlja nepotrební prehod „to rekši“. Gotovo pa bo marsikoga odbijalo pretirano uporabljánje besedice „zakaj“ v vlogi vzročnega veznika, n. pr.: „Zraven svinjarja, zakaj tak je bil Gurthov posel, je sedel človek...“ V Levstikovem prevodu kar mrgoli teh „zakajev“, ki so se prevajalcu tako priljubili, da jih celo postavlja, kjer angleščina nima veznika „for“ in kjer je tak veznik prav nepotreben. Umestno bi bilo, da se ugotovi, ali ta „zakaj“ ni morda tujeroden primorski provincializem in da mu zato ni mesta v literarni slovenščini. Pri takih in sličnih vprašanjih živo pogrešamo nekakih splošnih pravil za naše prevajalce, da bi se vsaj nekoliko omilila dosedanja neorientiranost in svojevóljnost.

F. S.

PREGLEDI

KNJIGE IN ČASOPISI

Dr. P. N. Sakulin: Die russische Literatur. V znameniti zbirki „Handbuch der Literaturwissenschaft“, ki jo ureja profesor Walzel (glej LZ, 1930, str. 565) je izšla zgodovina ruske književnosti iz peresa lani umrlega leningrajskega slovstvenika, univ. prof. dr. P. N. Sakulina („Die russische Literatur“, 260 strani, 4°). Delo je vredno naše pozornosti predvsem zaradi sociološke metode, s katero je Sakulin raziskal rusko slovstvo od prvih začetkov do najnovejšega razdobja; strokovnjak bo našel v njem mnogo izsledkov današnje literarne vede v sovjetski Rusiji in mimo tega ob koncu knjige zanimivo, čeprav nepopolno bibliografijo. Le-ta je tokraj zida SSSR prvi večji kažipot v zakladnico ondotnega literarnega raziskavanja, ki vzlic svoji pristranosti ni majhno in brez pomena za svetovno književnost. O tem pričajo Sakulinovi spisi sami, zlasti njegovo delo o sociološki metodi v literarni vedi in pa baš „Die rus-

sische Literatur“ v Walzelovi zbirki. — Naslednje vrstice o tej tehtni knjigi imajo zgolj informativen značaj: Sakulin deli rusko književnost v tri kulturne epohe. Prva obsega stari vek, ki je v Rusiji trajal do sredine 17. stoletja; najbolj označuje to epoho prevladovanje bizantskih vplivov. Tu je zanimivo, kako je Sakulin rešil sporno vprašanje o začetkih ruskega pismenstva. Pisec velike zgodovine ukrajinske književnosti M. Gruševskij in ž njim večina ukrajinskih slovstvenikov šteje n. pr. „Slovo o polku Iгореve“ med osnove ukrajinske književnosti. Sakulin, ki iz zgodovine ruske književnosti izključuje ukrajinsko in belorusko slovstvo, smatra, da je velikoruska literatura deblo, ki je bilo spočetka skupno obema, danes samostojnima literaturama. Do 14. stoletja je bila ena sama ruska književnost in nje zakoniti dedič je samo velikoruska literatura, ki je danes najmogočnejša in po svetu najbolj znana. — Bizantska epoha razvoja ruske kulture je dala književnosti kulturno poezijo, apokrifé in legende, di-

daktilične povesti, „bogatarske byline“, prve zgodovinske povesti, pravljice in fantastično-pustolovske povesti, — gradivo, ki se je ohranilo delno v pismenstvu, delno v ustnih izročilih. Pisec posveča poseben člen tudi dramatskemu dejanju v ljudskih in cerkvenih običajih kot enemu izmed virov poznejšega književnega stvarjanja; ta stran ljudskega življenja je pri nas v raziskavanju kulturno-tvornih vplivov še popolna ledina. Drugo poglavje obravnava novo rusko književnost, in sicer poezijo po ustnih izročilih od prve polovice 17. stol. dalje, ljudsko knjigo in malomeščansko književnost, literaturo zgornje plasti, začetek ruskega klasicizma in njegovo liriko, dramo in poetiko. Tretje poglavje je posvečeno drugi periodi nove ruske književnosti od sredine 18. stoletja do štiridesetih let 19. stoletja. Tu se ljudski knjigi in malomeščanski literaturi pridružujejo že kmečki in malomeščanski pesniki kot tipični glasniki svojega kolektiva (razreda); razvija se plemiški stil; pojavlja se od zunaj zaneseni sentimentalizem. Poseben člen je posvečen vplivu framazonstva v prosvetljeni dobi, vplivu, ki za to razdobje ruskega slovstva ni brezpomemben. Nato se pojavijo začetki ruskega romantizma. Četrto poglavje je Sakulin postavil „ob mejo dveh kultur“. Tu se pridružujejo prejšnjim literarnim plastem nekatere nove: neplemiška literatura, književnost meščanstva, književnost plemstva (poezija, lepa proza, satira, Turgenjev, Tolstoj). Peto poglavje obravnava najnovejšo književnost; tu so med drugim člani o buržoaziji in nje literarni vlogi, o produkciji deklasiranega izobraženstva in demokratične inteligence, o malomeščanski ljudski književnosti, o kmečki literaturi, o revolucionarni delavski in proletarski književnosti. Vsako navedenih poglavij ima najprej splošen uvod, v katerem pisec prikazuje socialne in ekonomske razmere, ki označujejo dotično dobo, pri čemer je za književnost važno tudi življenje povprečnega človeka, ki s svo-

jim delom tako rekoč pognoji tla, iz katerih vznikajo kulturna in umetnostna dela; ob koncu vsakega poglavja pa pisec v preglednem resumeju strne vse posledke dotične dobe ter svoje sociološke, literarno-zgodovinske in stilno-analitične izsledke v sintezo. To daje celotnemu delu vzorno preglednost. — Po vsem tem vidimo, da je pisec zgradil svojo Rusko literaturo v obliki večnadstropne stavbe. Nadstropja, to so velike periode, ki so strnjene z mogočnim ogradjem kulturnih epoh; od tal kvišku se dvigajo literarne plasti, ki se v višjih nadstropjih razčlenjajo in širijo, kakor raste socialna diferenciacija in se povečuje ekonomski napredek. Tako se na temeljih narodne pesmi, kolikor le-ta nosi obeležje socialnega okolja svoje dobe, vzpenjajo literarne plasti vse do najvišjega nadstropja, v moderno, socialno-revolucionarno periodo; ko so se nekateri socialni sloji dvignili že do povsem izrazite umetniške literature, drugi še vedno izživljajo svoje literarne potrebe v narodni pesmi. Brez dvoma je že zaradi te delitve, ne glede na stališče, ki ga imamo glede sociološke metode v literarni vedi, Sakulinova „Ruska literatura“ zanimivo delo za vsakega prijatelja literarne vede. Morda ne bo odveč, če v ilustracijo navedem, kako je Sakulin razdelil najnovejšo periodo ruske književnosti. Nje grafični razpored je naslednji: 1. Revolucionarno-proletarska literatura: Maksim Gorkij. A. S. Serafimovič. Demjan Bednyj. Delavska folklor. Delavska in proletarska poezija. Delavska in revolucionarna beletristika. 2. Kmečka literatura: Poezija po ustnem izročilu. Leposlovci genrea (S. Semenov, Klyčkov, Demidov, Voljnov, Neverov, Podjačev, Kasatkim). — Pesniki: Kljujev, Jesenin, Klyčkov, Orešin, Radimov i. dr. 3. Malomeščanska literatura: Uporniki (Sivačev, Pimen Karpov in Nadežda Sanžar). Surikovci. 4. Književnost demokratične inteligence: A. P. Čehov. L. N. Andrejev, A. I. Ertel, V. G. Korolenko. D. N. Mamin-Sibirjak.

P. D. Boborykin. V. V. Veresejav. „Sovjetistično narodnikovstvo“. Provincialni pisatelji. Urbanistična poezija. 5. Literatura deklasirane inteligence: Simbolizem, Akmeizem. Futurizem. Imaginizem. Konstruktivizem. Serapionovi bratje. 6. Literatura buržoazije: A. S. Najdenov. I. S. Rukavičnikov. A. M. Remizov. 7. Plemiška literatura: A. I. Sumbatov. Južin. I. A. Bunin. B. K. Zajcev. I. A. Novikov. A. N. Tolstoj. — V vrednotenju Sakulinove metode in sodb se ne spuščam; če abstrahiramo logične posledke njegovega izrazito historično-materialističnega gledanja na družbo in nje duhovno proizvodnjo, ni opaziti tako ostre nepristranosti, kakor jo najdeš n. pr. v Arsenievi „Die russische Literatur der Neuzeit“ (glej LZ. 1929, str. 640.). Pri Sakulinovi knjigi ne morem prezreti krasne opreme in srečno izbranih ilustracij, ki osvetljujejo tudi dobo, ljudsko življenje, duha časa; s te strani je Sakulinovo delo najrazkošnejša ruska literarna zgodovina v neruskem jeziku.

B. B.

D a m i r F e i g e l: B r e z e n. Založila Književna družina „Luč“. Trst 1931. 120 str.

Neki Leopold Keber je objavil v goriški „Mladiki“ (1922) precej kulturno-zgodovinskih paberkov, ki jih Feigel v tej knjigi ponatiskuje za svoje. Tu in tam je Kebrov pravopis malo popravil, stresel kakšnemu dovtipu še zrnca soli na rep in pustil nekaj več tiskovnih pogreškov, nego jih je bilo prej. Ta vesela zgodovina bo Slovincem v Italiji gotovo všeč.

Drugi, večji narodi imajo smešne prepesnitve največjih slovstvenih del; goriški Slovenci pa so z „Breznom“ dobili zabavno prepesnitev svoje zgodovine. Iz dobrodušnega, ne prehudega smešenja zgodovinskega dokazovanja, primerjalnega jezikoslovja in vse učene navlake, ki jo srednja in visoka šola vtepa v mlade glave, se je Feiglu nanizala ta zbirka kratkočasnih domislic in šegavih dovtipov. Feiglov humor je včasih precej rezen,

tu in tam tudi zgolj beseden; nikdar pa ni obešenjaški, da bi se norčeval iz narodove preteklosti zato, ker obupuje nad prihodnostjo. Prej seva iz knjige spoznanje, da nasilni gospodarji naših tal prihajajo in odhajajo, ljudstvo pa ostaja.

Kebrova „rodna gruda“ je dosledno postala „rodna grod“. Kar je bilo Kebru „igla“, je zdaj „ščina“. Rad se Feigel razmahuje v glagolu, kar ni vedno posrečeno: pojekleniti, osvinčiti, povišnjevati, prigospodinjiti se v hišo, pobrezniti se, pribasniti, porečiti se, pojezeriti se, povovoditi se, pogrofovati se, poviteziti, domaličiti, oglabljati (kaznovati z globo); manj v samostalniku: najestnina (suha sestra mokre napitnine), rudarica, vonjavina. Ali naj kakor Srbi in Hrvati tudi mi dopuščamo tožilnik poleg rodilnika v nikalnih stavkih? Feigel piše: To lepo vzajemnost (= Te lepe vzajemnosti) ne opazujemo samo pri Keltih (str. 32.); dokler ni zapustil lovec nevesto in hišo (= neveste in hiše, 104). Večkrat se rabi „pač pa“ (53, 54, 66) namesto „temveč“ ali „marveč“; a o tem bi bila potrebna posebna razprava, ker se razvada zelo širi.

A. Budal.

I z u r e d n i š t v a. Urednik Ljubljanskega Zvona in urednik Srpskega književnega glasnika sta se na zadnjem interklubskem sestanku jugoslovanskih centrov Penkluba v Zagrebu domenila, da izdasta že v letošnjem letu vsak po eno številko svojega lista, ki bo posvečena izključno sodobni srbskohrvaški odnosno slovenski književnosti. Srbskohrvaško številko LZ bo uredil urednik Milan Bogdanović, slovensko številko SKG pa urednik F. Albrecht. Uredništvo LZ prosi tedaj vse slovenske pisatelje, ki jim je na tem, da se sodobna slovenska književnost predstavi čim popolneje in čim izbraneje, da pošljejo uredniku LZ svoje prispevke najkasneje do 1. septembra t. l. z izrecno označbo, da je prispevek določen za slovensko številko SKG.